

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента,
декана факультету дошкільної освіти Хмельницької гуманітарно-
педагогічної академії

Пісоцької Леоніди Станіславівни

на дисертаційне дослідження **Кравчинської Тетяни Сергіївни**
«Управління мотивацією професійної діяльності педагогічних
працівників дошкільних навчальних закладів», подане на здобуття
наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 –
теорія і методика управління освітою

Становлення України як демократичної держави, входження її в єдиний європейський простір, зумовлюють прогресивні зміни у стратегії розвитку національної системи освіти. На сучасному етапі реформування освіти, все гостріше відчувається необхідність підготовки нової генерації висококваліфікованих педагогів, спроможних ефективно реалізовувати реформи освіти, значно підвищується роль менеджменту людських ресурсів в освітній сфері, оскільки нові кадри потребують і нових підходів до їхнього управління.

Проблема мотивації професійної діяльності набуває сьогодні вагомого значення, оскільки людський ресурс – це основа будь-якої організації і в умовах сьогодення він є самим доступним. Практика управлінської діяльності доводить, що професійні вміння педагога тільки тоді принесуть закладу бажаний результат, коли сам педагог буде зацікавлений у результаті та коли цей результат задовольнятиме його потреби. У цьому контексті питання мотивації професійної діяльності педагогічних працівників набуває особливого значення, оскільки наявність кваліфікованих і вмотивованих педагогічних працівників в закладах освіти є однією із найважливіших чинників, які забезпечують якість освіти.

З огляду на це, а також через відсутність цілісного педагогічного дослідження щодо означеної проблеми, актуальність рецензованої дисертації Т. С. Кравчинської «Управління мотивацією професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів» не викликає сумнівів. Досліджувана тема заслуговує на увагу як з огляду на теоретичне,

так і практичне значення. Вона важлива з проекцією на новизну, а також її значення в аспекті спеціальності “Теорія та методика управління освітою”. Йдеться про управління мотивацією професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів та розкриття можливостей творчого використання одержаних здобутків у сучасній дошкільній освіті України.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України темою «Технології підготовки керівників районних (міських) відділів освіти до оцінювання освітньої політики», яка має державний реєстраційний номер. Тема дисертації належним чином затверджена та закоординована.

Зміст автореферату відповідає змісту дисертації, а той, у свою чергу, повністю висвітлений у публікаціях фахових видань, достатніх за кількістю.

Визначаючи логіку наукового пошуку, дослідниця виокремлює низку суперечностей між викликами сьогодення щодо управління дошкільними навчальними закладами й недостатньою розробленістю механізму управління мотивацією професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів. Подолання цих протиріч лежить в основі загальної стратегії дослідження, що віддзеркалюється у методології, меті, завданнях, змісті, виборі предмета дослідження. Заслуговує на схвалення чіткість наукового апарату дослідження, всі складові якого знаходяться в логічному взаємозв'язку. Обрані методи відповідають меті та завданням дослідження.

Дисертантка переконливо вибудовує стратегію дослідження шляхом наукового обґрунтування та експериментальної апробації моделі управління мотивацією професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів. І доводить, що обізнаність та вмотивованість керівників дошкільних навчальних закладів щодо управління мотивацією професійної діяльності залежить від якісного надання дошкільними навчальними закладами освітніх послуг.

Відтак, тема дисертаційного дослідження обумовлена наявністю і потребою розв'язання зазначених дисертантом завдань і суперечностей.

Ознайомившись із понятійно-термінологічним апаратом дослідження у вступі, робимо висновок, що мету, завдання, об'єкт і предмет наукового пошуку визначено коректно. Зрозумілою є обґрунтованість наукових результатів роботи, яку забезпечено шляхом ретельного добору методів дослідження.

Грамотними є наукова новизна і практичне значення одержаних результатів; подано відомості про впровадження і апробацію результатів дослідження. Оцінюючи дисертаційну роботу за параметром новизни, відзначаємо, що вона є цілковито очевидною і вбачається, насамперед, у ретельному обґрунтуванні сукупності тих факторів, які дозволили дисертантці здійснити цілісне дослідження щодо управління мотивацією педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів.

Структура дисертаційної роботи науково виважена й логічно вибудована. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

На основі аналізу літературних джерел розглянуто та розкрито сутність основних підходів до управління мотивацією професійної діяльності у системі дошкільної освіти. Автор з'ясувала, що універсальної теорії мотивації поки що не існує, більшість теорій мотивації діяльності спирається на певні загальні чинники, які зумовлюють поведінку людини загалом та у сфері управління зокрема. Виокремлено: авторитарний, ліберальний, розвивальний, прагматичний і комплексний підходи до управління мотивацією професійної діяльності. Ці підходи існують в управлінській діяльності, але вона його розглядає з точки зору управління саме мотивацією педагогічних працівників в дошкільних навчальних закладах.

З'ясовано питання особливостей мотивації професійної діяльності педагогічних працівників як функції управління та визначено що таке

професійна мотивація – це процес створення умов, за яких працівники виконують функціональні обов'язки на необхідному рівні, а відповідно це система, елементами якої виступають: 1) керівник; 2) педагог; 3) сукупність методів, прийомів і засобів підвищення професійної активності педагогів закладу.

Логічно підібрана методична база дослідження мотивації професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів та управління її розвитком, яка подана у додатку А. З метою з'ясування сучасного стану управління мотивацією педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів дисертанткою проведено ґрунтовний аналіз управління мотивацією професійної діяльності педагогів, результати якого подані у додатках Б.

Цілком погоджуємося з позицією авторки дослідження щодо моніторингу мотивації професійної діяльності, який спрямовує діяльність керівника на вивчення потреб працівників, виявлення змін мотивів і прогнозування їх розвитку та впливу на результати професійної діяльності.

Ми підтримуємо думку дослідниці, що саме керівник має бути умотивованим до управління мотивацією, він повинен усвідомлювати свою власну мотивацію професійної діяльності, щоб здійснювати управління педагогічними працівниками.

Безсумнівним здобутком є побудова моделі управління мотивацією професійної діяльності та проведена експериментальна апробація моделі. Проведений порівняльний аналіз результатів дослідження показав позитивні зміни: підвищився рівень усвідомлення педагогами мотивації професійної діяльності, рівень розвитку та саморозвитку професійної діяльності педагогів, рівень розвитку всіх груп мотивів професійної діяльності, рівень задоволеності педагогів своєю професією та різноманітними аспектами фахової діяльності.

Вважаємо, що досить важливим є практичне значення одержаних результатів, котре полягає у розробці методичних рекомендацій керівникам

дошкільних навчальних закладів щодо управління мотивацією професійної діяльності, а для керівників районних (міських) відділів освіти – систематизовані методики щодо проведення моніторингу мотивації професійної діяльності керівників дошкільних навчальних закладів.

Отже, рецензована робота Т. С. Кравчинської свідчить про наукову обґрунтованість і практичну доцільність визначених положень і напрямів наукового пошуку та забезпеченості їхньої реалізації. У висновках повною мірою відображені завдання дослідження. Матеріал дисертації подано логічно та послідовно. Всі компоненти дослідження подані на достатньому науково-методологічному і методичному рівнях.

Основні положення і висновки дисертації відображені у наукових фахових виданнях України та закордонних виданнях (9 публікацій).

Результати, основні положення та висновки дисертації свідчать про науково-педагогічну ерудицію, високий науковий потенціал дисертанта у виконанні науково-педагогічних досліджень.

Водночас із позитивною оцінкою результатів дослідження вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження і побажання.

1. На нашу думку, формулювання у науковій новизні дослідження положень, що розроблено вперше (с. 8 дисертації), не доцільно було вказувати аналіз сучасного стану. Адже цілком зрозумілим є те, що розробка моделі управління мотивацією професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів та її обґрунтування передбачає, перш за все, здійснення аналізу сучасного стану управління мотивацією професійної діяльності педагогів дошкільних навчальних закладів.

2. Вважаємо, що варто було би детальніше розкрити діяльність дошкільного навчального закладу як соціального інституту на сучасному етапі реформування освіти, враховуючи специфіку професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів,

3. Робота значно виграла б, якби дисертантка більш розгорнуто дослідила вплив кожного із підходів до управління мотивацією професійної

діяльності керівника на рівень вмотивованості педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів.

Висловлені зауваження і побажання не зменшують наукового значення проведеного дослідження та не впливають на загальний позитивний висновок щодо оцінки дисертаційної роботи. Таким чином, дисертаційне дослідження Т. С. Кравчинської «Управління мотивацією професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів», подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, дає підстави оцінювати роботу як самостійно виконану наукову працю. У рукописі наявні всі ознаки цілісного, завершеного наукового дослідження, яке можна вважати продуктивним напрямом у сучасній педагогічній науці.

За характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного і кількісного аналізу, рівнями новизни і значущості результатів дослідження для теорії і практики управління освітою, обґрунтованості висновків дисертація Кравчинської Тетяни Сергіївни «Управління мотивацією професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (пп. 9, 11, 12, 13), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою.

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук, доцент
декан факультету дошкільної освіти
Хмельницької гуманітарно-педагогічної
академії

Л. С. Пісоцька

Підпис Пісоцької Л. С. засвідчую
Начальник відділу кадрів ХГПА

В. М. Барановська